

*Robert Wiluś*

<http://doi.org/10.18778/0867-5856.7.1.09>

SPRAWOZDANIE Z KONFERENCJI: „ACCELERATING LEISURE? LEISURE, TIME AND SPACE IN A TRANSITORY SOCIETY”, WAGENINGEN (HOLANDIA), 12–14 WRZEŚNIA 1996 r.

LE COMPTE-RENDUS DE LA CONFÉRENCE: „ACCELERATING LEISURE? LEISURE, TIME AND SPACE IN A TRANSITORY SOCIETY”, WAGENINGEN (PAYS-BAS), 12–14 SEPTEMBRE 1996

CONFERENCE REPORT „ACCELERATING LEISURE? LEISURE, TIME AND SPACE IN A TRANSITORY SOCIETY”, WAGENINGEN (NETHERLAND), 12–14 SEPTEMBER 1996

W dniach 12–14 września 1996 r. w Wageningen<sup>1</sup> w Holandii odbyła się konferencja naukowa poświęcona problemom towarzyszącym gwałtownemu rozwojowi turystyki i wypoczynku w ostatnim okresie. Przedmiotem badań i analiz prezentowanych w referatach w trakcie konferencji były przyczyny i skutki postępującego procesu globalizacji turystyki i wypoczynku oraz sposoby, dzięki którym turystyka i rekreacja może wesprzeć rozwój społeczeństwa zarówno na poziomie lokalnym jak i globalnym. Podmiotem natomiast był człowiek, w życiu którego wypoczynek i turystyka zaczyna odgrywać coraz większą rolę. Społeczeństwo, a w szczególności wypoczynek, zmieniają się z coraz bardziej. Produkt turystyczny i usługi ulegają ciągłym zmianom nie tylko wraz z rosnącą odległością, ale także zmieniają się w czasie. Zmiany technologiczne, ciągle pojawiające się nowe formy wypoczynku, proces globalizacji i lokalizacji, wzrost różnego rodzaju form przemieszczania się ludzi i powstawanie wielu konfliktów społeczno-kulturowych oraz przestrzennych na obszarach wiejskich i miejskich, powodują zmiany w zakresie wykorzystania przestrzeni i czasu dla wypoczynku. W trakcie konferencji zwracano szczególną uwagę na przekształcenia:

- relacji pomiędzy wypoczynkiem i kulturą,
- publicznego i indywidualnego dostępu do wypoczynku (od udziału państwa po znaczenie rynku),
- użytkowania ziemi w krajobrazie (od rolniczego po naturalne, od rekreacji po turystykę),
- atrakcji turystycznych i wypoczynkowych (od autentycznych po ponadczasowe),

---

<sup>1</sup> Miasto (ok. 20 tys. mieszkańców) położone we wschodniej części Holandii, 15 km na zachód od Arnhem.

– etyki wypoczynku i turystyki.

Celem konferencji było przeanalizowanie, zrozumienie i wyjaśnienie zaprezentowanych przemian i ich konsekwencji z punktu widzenia:

– planowania i projektowania produktu turystycznego i usług w czasie i przestrzeni,

– zarządzania produktem turystycznym i usługami,

– prowadzenia badań w zakresie wypoczynku, czasu i przestrzeni (nowe paradygmaty).

O tym, jak szeroki był zakres merytoryczny, świadczy obecność na konferencji dużej liczby różnego rodzaju ekspertów z wielu dziedzin, którzy zajmują się problematyką zmian w zakresie wykorzystania czasu wolnego przez człowieka, ich przyczynami i skutkami. Ogółem na konferencję przyjechało 148 osób z 13 krajów<sup>2</sup>, reprezentujących głównie szkoły wyższe, a także *college* zajmujące się badaniami oraz kształceniem w zakresie turystyki i rekreacji. O szerokim zakresie merytorycznym konferencji świadczyła także duża liczba wygłoszonych referatów (85). Ze względu na ich mnogość, referaty zostały pogrupowane w 19 warsztatowych sesjach tematycznych. Mając możliwość uczestniczenia za każdym razem tylko w jednej sesji, lub przechodzenia w trakcie trwania warsztatów z jednej na drugą sesję, trudno jest dokładnie opisać tematykę wszystkich wystąpień. Także próba odniesienia się do każdego referatu z osobna w tej relacji znacznie przekroczyłaby objętość sprawozdania. Stąd ocena przebiegu całej konferencji z merytorycznego punktu widzenia jest trudna. Pierwszego dnia (12 września) odbyły się cztery sesje warsztatowe pt. „Wypoczynek w mieście”, „Wieś – tworzenie produktu turystycznego”, „Wypoczynek i zabawy młodzieży szkolnej” i „Turystyka w Europie środkowo-wschodniej”. W następnym dniu (13 września), przed południem miało miejsce sześć sesji warsztatowych pt.: „Wypoczynek a płeć”, „Etniczność a etyka”, „Wypoczynek w Europie środkowo-wschodniej”, „Typologia turystyczna”, „Produkcja i konsumpcja produktu turystycznego” oraz „Sporty wodne”. W godzinach popołudniowych odbyły się kolejne cztery warsztaty pt.: „Miasta”, „Sport”, „Wypoczynek a technologia” i „Wypoczynek stylem życia”. Przedpołudniowe sesje warsztatowe zostały poprzedzone referatem prof. Adri Dietvorsta (CTRS/WAU) pt. „Tourists landscapes; accelerating transformations” dotyczącym zmian w krajobrazie, wywołanych gwałtownym rozwojem turystyki. Autor zwrócił uwagę na znaczne przyspieszenie procesu przekształceń przestrzeni turystycznej w ostatnim okresie, podkreślił ich specyfikę i różnorodność. W swym wystąpieniu omówił on także różnorodne przykłady wpływu turystyki na przestrzeń w różnych częściach świata. W drugim referacie, pt. „Beyond work and spend: time, leisure and consumerism”, poprzedzającym sesję warsztatową przedpołudniową, prof. Juliet

---

<sup>2</sup> Najwięcej osób pochodziło z Holandii (59) i Wielkiej Brytanii (55). Z pozostałych krajów należy wymienić Polskę (9 osób), Niemcy (8), Chorwację (3), Hiszpanię (3), Rumunię (2), Rosję/Tatarstan (2), Australię (2) oraz po 1 osobie z Włoch, Irlandii, Nigerii i Słowenii.

Schor (Katholieke Universiteit Brabant Vrijtijdwetenschappen) zaprezentowała wyniki badań socjologicznych nad konsumpcjonizmem w Stanach Zjednoczonych Ameryki. Badania dotyczyły głównie zachowań konsumpcyjnych Amerykanów w zakresie spędzania czasu wolnego. Z kolei warsztaty popołudniowe poprzedziło wystąpienie prof. Chrisa Rojka (Theory Culture and Society Research Centre, Nottingham Trent University) pt. „Killing for leisure: the importance of serial killing for the study of leisure”. Referat dotyczył socjologicznych aspektów czasu wolnego.

Drugi dzień konferencji rozpoczął się od plenarnej dyskusji dotyczącej *sustainable tourism*, w której głos zabrali Rob Admiraal z Arke Reizen BV, Andrew Blaza z World Travel and Tourism Council Environmental Research Centre, Neil Rock z organizacji Friends of the Earth Europe i Bouwe Taverne z SME Milieu-advisers. Głównym celem dyskusji było uświadomienie sobie faktu, zarówno przez tych, którzy zajmują się organizacją turystyki (touroperatorzy) jak i tych, którzy chronią środowisko przed zniszczeniem przez turystykę, iż od stanu środowiska zależą dalsze losy rozwoju przemysłu turystycznego na świecie, a więc także funkcjonowanie touroperatorów. Z tego wynika, iż ochrona środowiska powinna być przedmiotem zainteresowania nie tylko organizacji ekologicznych, ale także i tych, którzy zajmują się rozwojem turystyki w celu osiągania określonych dochodów. Po dyskusji plenarnej prof. Chris Gratton (School of Leisure and Food Management, Sheffield University) w referacie pt. „The economic and social significance of sport in society” zajął się głównie ekonomiczną analizą rynku sportu i czasu wolnego w Wielkiej Brytanii i Holandii. Po południu tego samego dnia odbyło się jeszcze pięć sesji warsztatowych pt. „Rekreacja i turystyka wiejska”, „Turystyka alternatywna”, „Sport dla wszystkich”, „Metodologia badań czasu wolnego” i „Rozwój turystyki i rekreacji”.

Konferencja z merytorycznego punktu widzenia została zorganizowana przez stowarzyszenie Leisure Study Association (LSA), którego siedziba mieści się w Chelsea School Research Centre, University of Brighton, oraz Vereniging voor de Vrijetijdssector (VVS)<sup>3</sup> i The European Association for Tourism and Leisure Education (ATLAS)<sup>4</sup>. Za stronę organizacyjną odpowiadało The Centre

---

<sup>3</sup> LSA i VVS są niezależnymi organizacjami, których celem jest stworzenia możliwości wymiany poglądów, opinii, doświadczeń pomiędzy osobami, których łączy zainteresowanie turystyką i rekreacją, planistami, badaczami, praktykami oraz tymi, którzy zajmują się polityką w zakresie wycieczek. LSA powstało w 1975 r., natomiast VVS w 1990 r.

<sup>4</sup> The European Association for Education in Tourism and Leisure (ATLAS) powstało w 1991 r. Celami działalności tej organizacji jest promowanie edukacji w zakresie turystyki i rekreacji w Europie, rozwój wymiany kadry naukowej i studentów pomiędzy instytucjami należącymi do ATLAS-u, rozwijanie powiązań pomiędzy przemysłem turystycznym a ośrodkami kształcącymi dla potrzeb szeroko rozumianej turystyki oraz wspieranie rozwoju międzynarodowych programów badawczych i edukacyjnych. Obecnie (1996 r.) do ATLAS-u należy 110 różnego rodzaju instytucji, głównie uniwersytetów, praktycznie ze wszystkich krajów europejskich. Komitet koordynacyjny ATLAS-u mieści się w Uniwersytecie w Tilburgu (Holandia), Department of Leisure Studies.

for Recreation and Tourism Studies (CRTS)<sup>5</sup> Wageningen Agricultural University (WAU). Konferencja odbywała się w centrum konferencyjnym WAU w Wageningen. W 21-letniej historii LSA, jednego z głównych organizatorów, było to pierwsze międzynarodowe spotkanie osób zajmujących się wypoczynkiem, turystyką i sportem zorganizowane poza Wielką Brytanią we współpracy z innymi instytucjami.

Dr Robert Wiluś  
Uniwersytet Łódzki  
Katedra Geografii Miast i Turyzmu  
al. Kościuszki 21  
90-418 Łódź

Wpłynęło:  
14 marca 1997 r.

*Jolanta Latosińska*

XIII SEMINARIUM TERENOWE „WARSZTATY BADAWCZE  
Z GEOGRAFII TURYZMU”, ŁÓDŹ, 26–28 WRZEŚNIA 1996 ROKU

XIII<sup>e</sup> SÉMINAIRE DE TERRAIN „LES ATELIERS DE RECHERCHE  
CONCERNANT LA GÉOGRAPHIE DU TOURISME”,  
ŁÓDŹ, 26–28 SEPTEMBRE 1996

13th FIELD SEMINAR „RESEARCH WORKSHOP ON THE GEOGRAPHY  
OF TOURISM”, ŁÓDŹ, 26–28 SEPTEMBER 1996

W dniach 26–28 września 1996 r. odbyło się XIII seminarium terenowe „Warsztaty badawcze z geografii turystyki”, zorganizowane przez Katedrę Geografii Miast i Turyzmu Uniwersytetu Łódzkiego, którego kierownikiem merytorycznym był prof. dr hab. Stanisław Liszewski. Odmienne niż w latach ubiegłych (Wiluś 1996) tegoroczne spotkanie odbyło się w Łodzi w Centrum Konferencyjnym Uniwersytetu Łódzkiego przy ul. Rogowskiej 26.

Celem seminarium było zaprezentowanie i przedyskutowanie aktualnych zagadnień i problemów badawczych z zakresu geografii turystyki, podejmowanych

---

<sup>5</sup> The Centre for Recreation and Tourism Studies (CRTS) jest wielodyscyplinarną jednostką Wageningen Agricultural University, składającą się z 11 zakładów wzajemnie ze sobą współpracujących.